

30. června 1884, čís. 117 ř. zák. o hrazení bystřin, jenž v § 15 nařizuje, by soud postupoval podle obdoby vyvlastňovacího zákona železničního. Námitka nepřipustnosti nesporného řízení jest proto bezdůvodná.

Vadností řízení jest stěžovatelům, že i rekursní soud určil cenu budov průměrem cen udaných znalci, kdežto prý měl vyslechnouti nové znalce, dále že se rekursní soud neměl bez nového výslechu znalců odchýliti od zhodnocení, kterého se jejich posudkům dostalo prvním soudem. Ani tu nelze dovolacímu rekursu přiznati úspěch. Podle § 272 nesp. říz. a § 272 c. ř. s. není soud vázán posudky znalců, nýbrž oprávněn a povinen zhodnotiti je podle volného přesvědčení. Právo to přísluší jak prvnímu tak rekursnímu soudu. Zásada ústnosti a bezprostřednosti při provádění a hodnocení důkazů není v nesporném řízení, upraveném samostatně v §§ 1—19 nesp. říz., uzákoněna. Rekursní soud byl oprávněn znalecké posudky znova zhodnotiti bez nového jejich výslechu. Povinnosti té vyhověl.

Čís. 9175.

Uplatňování práva cesty z důvodu, že byla prohlášena za veřejnou (že byla jako veřejná vydržena) nepatří vůbec na pořad soudní, tedy nejen na pořad sporu, nýbrž ani do mimosporného řízení.

Pozemková reforma.

Soudní uplatňování práv podle § 31 náhr. zák. třetí osobou patří na pořad sporu.

(Rozh. ze dne 14. září 1929, R I 655/29.)

Obec J. uplatňovala k pozemku podle § 31 zák. čís. 220/1922 sb. z. a n. právo jízdy a chůze, ježto po parcele chodili a jezdili občané J-ští od nepaměti při denních pochůzkách k řece Vltavě, do mlýna, a později i na poštu, takže obci přísluší právo služebnosti jízdy a chůze, a mimo to obec usnesením svého zastupitelstva ze dne 23. srpna 1928 prohlásila veřejnost cesty po pozemku. Soud prvního stádu slyšev zástupce stavebního družstva, kteréž je od 28. března 1929 v poz. knize zapsáno jako vlastník pozemku, zamítl návrh s odůvodněním, že nárok lze uplatňovati jen pořadem práva a nikoliv v cestě nesporné. Rekursní soud potvrdil napadené usnesení s tou změnou, že se žádost odmítá. Důvody: Odůvodnění prvního soudu mohlo by obstáti jen v tom případě, kdyby obec chtěla uplatňovati služebnost jízdy a chůze jako podmět soukromoprávní, což však stěžovatelka nezamýšlí, jak je viděti z toho, že odvolává se na § 31 zákona čís. 220/1922 sb. z. a n. Stěžovatelka domáhá se toho, by její právo jízdy a chůze vzešlé jednak vydržením, jednak prohlášením cesty za veřejnou, bylo podle předpisů náhradového zákona čís. 329/1920 sb. z. a n. v doslovu zákona čís. 220/1922 sb. z. a n. uznáno a do pozemkové knihy zapsáno. Avšak ze znění příslušných ustanovení náhradového zákona (§§ 26/34) jest viděti, že

soud není místem, u kterého by se nárok ten měl uplatňovati, nýbrž že může býti činným jen jako soud knihovní, provádějící zápisy a výmazy podle návrhů Státního pozemkového úřadu. Jiná činnost soudům přikázaná tu není, zejména v zákoně není nic řečeno o tom, že by měl býti soud prostředníkem mezi stranou a Státním pozemkovým úřadem, jak má stížnost za to. Soud není tedy povolán, by u něho byla práva podle § 31 náhradového zákona uplatňována, a bylo proto návrh jako na soud nepatřící odmítnouti, nikoliv zamítnouti, ano o návrhu ve věci samé nebylo rozhodováno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu obce J.

D ů v o d y:

Pokud jde o důvod, že sporná cesta po parcele čís. 996/15 prohlášena byla za veřejnou, nepatří uplatňování práva cesty vůbec na pořad soudní, tedy nejen ne na pořad rozepře, nýbrž ani na pořad řízení nesporného, — důvody rozhodnutí čís. 7499 sb. n. s., jež navrhovatelka sama cituje, odkazujícího věc na pořad správní (samosprávný) platí stejně i proti soudnímu řízení nespornému — a právem tedy byl její návrh odmítnut. Pokud však jde o důvod vydržení, tu žádost obce neuplatňuje, že obci samé jako soukromoprávnímu podmětu přísluší právo chůze a jízdy jako právo služebnosti k lepšímu obhospodařování nějakého jejího za spornou parcelou ležícího pozemku, nýbrž že občané j-ští při denních pochůzkách a pojížděkách cesty té od nepaměti užívají, a má to býti patrně tedy jen důvodem pro veřejnost cesty a myslí-li se to tak a jde tedy pořad jen o nabytí práva veřejné cesty, platí i zde to, co shora o nepřípustnosti soudního pořadu řečeno. Má-li však tu přes to rozuměno býti nabytí práva chůze a jízdy jakožto služebnosti a tudíž práva soukromého, tedy, ježto jde o půdu zabranou, má tu, jak sama obec uznává, průchod § 31 zák. náhr., podle něhož nutno uplatňovati takové věcné právo v stanovené tam třicetidenní lhůtě, a jest jen otázkou, jak a kde se ho, jak zákon praví »domáhati« jest, an zákon tuto otázku způsobu a místa neřeší. Tu jest jen dvojí možné: buď se myslí, že strana má podatí ve lhůtě oznámení Státnímu pozemkovému úřadu, nebo žalobu u soudu. Že stačí žaloba, netřeba pochybovati a tak jest jen záhadou, zda by stačilo i pouhé oznámení Státnímu pozemkovému úřadu, ale záhadu tu netřeba řešiti, ano v souzeném případě nejde ani o to ani o ono, nýbrž obec se domáhá služebnosti u soudu cestou nespornou, což rozhodně není přípustné. Dovolává-li se stížnost rozhodnutí nejvyššího soudu, podle nichž soudní řízení pozemnoreformní odkázáno na řízení nesporné, není v právu, protože rozhodnutí ta mluví jen o poměru Státního pozemkového úřadu k vlastníkům zabraného majetku, pokud se týče k osobám na něm hospodařícím, kdežto zde jde o práva osoby třetí, jíž se zábor netýká a jež práva svá na zabranou nemovitost uplatňuje, a tu naopak nejvyšší soud od prvopočátku stojí na zásadním stanovisku, že soudní uplatňování práv podle § 31 náhr. zák. patří, jak to také strany samy zpravidla praktikují, na pořad žaloby, tedy na pořad sporný, pořad práva,

což ovšem nebrání stranám, by věc nevyřídily samy mezi sebou dohodou, smírně, pročež právě to shora poznačeno za problém, zda stačí k zachování lhůty oznámení Státnímu pozemkovému úřadu, protože, uzná-li tento uplatňované právo, žaloba odpadne. Právem tedy i tu byla žádost stěžovatelky, jež má mylně za to, že soud v řízení nesporném působí tu jako zprostředkovatel — na rozdíl od rozhodovatele — pro nepřípustnost žádosti odmítnuta, ačkoli ovšem rekursní soud jest tu potud na omylu, že myslí, že věc před soudy vůbec nepatří, kdežto, jak shora uvedeno, patří sem, avšak jen na pořad sporu, jak správně prvý soudce, ač to neodůvodňuje, rozpoznal.

Čís. 9176.

Zamítl-li soud své stolice námitku nepřípustnosti pořadu práva jakož i žalobu, do usnesení zamítajícího námitku nepřípustnosti pořadu práva, nebylo si stěžováno, odvolací soud pak ve věci zrušil rozsudek prvního soudu a vrátil mu věc, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal, nelze žalovanému uplatňovati v rekursu na dovolací soud námitku nepřípustnosti pořadu práva.

I neoprávněně vydaný dodatek Státního pozemkového úřadu k rozhodnutí o přidělu, do něhož si nebylo stěžováno, nabývá právní platnosti.

Třeba nebylo vyhověno rekursu do zrušovacího usnesení odvolacího soudu, jest výrok o útratách rekursu ponechatí konečnému rozhodnutí (§ 52 c . ř. s.), měl-li rekurs úspěch v tom, že z jeho podnětu (byť i ne vzhledem k jeho vývodům) byly opraveny směrnice pro další jednání.

(Rozh. ze dne 14. září 1929, R I 731/29.)

Žalující obec, v Čechách, domáhala se na žalovaném, by jí odevzdal do vlastnictví část pozemku a za tím účelem podepsal vkladní listinu, již svoluje k odpisu parcely ze vložky čís. 693 a k zápisu do nové vložky se současným vkladem zástavního práva pro žalující obec, jinak že bude lze knihovní zápisy provést na základě rozsudku. **Procesní soud své stolice zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva, ježto žalující obec opírá žalobní nárok o dohodu ze dne 12. září 1923, tedy o právní jednání soukromoprávní, o němž jest rozhodovati řádným soudem.** Ve věci samé zamítl žalobu jako neodůvodněnou, ježto žalobní prosba jest tak neurčitá, že by podle rozsudku jí vyhovujícího nebylo lze povolití exekuci. **Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, v jednání pokračoval a znovu rozhodl.** **Důvody:** Žalobce opírá žalobu o ústní dohodu, která byla za spolupůsobení Státního pozemkového úřadu dne 12. září 1923 uzavřena mezi žalující obcí s jedné a žalovaným s druhé strany, toho znění, že žalující obec upustila od nároku na přiděl celých parcel číslo kat. 267, 333 a 315 a souhlasila s tím, by tyto parcely byly přiděleny žalovanému, když tento se zavázal, že přenechá žalující obci kdykoliv z parcely čís. kat. 267 část ve výměře 15 ha a z parcely čís. kat. 333